

Топало М.О.

здобувач вищої освіти 4-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кисельов А.О.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності ФПФПКП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Водночас вивчення світової практики та досвіду боротьби зі злочинністю свідчить про те, що найбільш ефективними заходами оперативно-розшукового характеру є проведення спеціальних оперативно-тактичних дій, які передбачають різноманітні способи використання гласних і негласних штатних та позаштатних працівників.

Відповідно до п 13, ст 8.3У «Про оперативно-розшукову діяльність»: оперативним підрозділам надається право мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників [1].

Штатні та позаштатні гласні й негласні працівники можуть одноразово чи багаторазово на підставі усних чи письмових домовленостей із забезпеченням конфіденційності та секретності залучатися до виконання окремих завдань оперативно-розшукової діяльності (а також доручень слідчого, прокурора у кримінальному провадженні) повнолітніх дієздатних осіб з їх добровільної згоди чи ініціативи. Таким особам може виплачуватися грошова винагорода за надану інформацію чи послуги у розмірах, встановлених відомчими нормативними актами.

Водночас, у науковому середовищі панує думка про необхідність подальшої розробки питань, пов'язаних із виконанням спеціального завдання, удосконаленням законодавчого та організаційно-тактичного забезпечення. Так, наприклад С.В. Албул зазначає, що чинне законодавство, яке регламентує окремі питання впровадження штатних та позаштатних негласних працівників оперативних підрозділів у злочинне середовище (Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»), містить певні протиріччя, і далі приходить до висновку про необхідність удосконалення кримінально-процесуального та оперативно-розшукового законодавства для виконання спеціального завдання [2]

Що стосується безпосередньої класифікації правовідносин та суб'єктів використання негласних працівників підрозділами саме кримінальної поліції, то практика свідчить, що завжди, з однієї сторони будуть суб'єктами негласні

штатні працівники, а з іншої – підрозділи кримінальної поліції та особи, злочинна діяльність яких документується, треті особи, що не мають відношення до злочинної чи правоохоронної діяльності, однак в силу певних обставин вступають у відносини з негласними співробітниками, а також працівниками контролюючих органів.

Штатні гласні та негласні працівники, які залучили особу до такого співробітництва, у відносинах з нею представляють відповідний оперативний підрозділ і діють від його імені.

Щодо досвіду пострадянського простору, доцільно на рівні закону стандартизувати наступні положення:

а) чітке визначення виплат та винагород негласним працівникам як неоподатковуваних;

б) визначення прав негласних співробітників:

в) обмеження можливості залучення до негласного співробітництва лише повнолітніх дієздатних (і з урахуванням досвіду Управління з контролю за боротьбою з наркотиками США - встановлення, як виняток, випадків та умов, за яких неповнолітні можуть бути залучені до такої співпраці)

г) можливість проведення особисто негласними працівниками за дорученням оперуповноваженого (слідчого, оперуповноваженого): оперативного огляду, візуального спостереження, отримання зразків для порівняльного дослідження; виконання спеціального завдання щодо розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації;

г) можливість укладення трудового договору та зарахування терміну негласного співробітництва до трудового стажу лише тим негласним працівникам, для яких сприяння ОРД є основним видом діяльності (інші особи можуть одержати трудовий стаж для нарахування пенсії за основним місцем роботи) [3].

Так, аналізуючи положення Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», можна дійти висновку, що в процесі протидії злочинності оперативні підрозділи здатні залучати до здійснення ОРД гласних та негласних штатних та позаштатних працівників [1]. У теорії оперативно-розшукової діяльності зазначених суб'єктів прийнято називати сили ОРД.

Враховуючи вказане можна дійти до висновку, що гласні та негласні штатні та позаштатні працівники є допоміжними суб'єктами оперативно-розшукової протидії злочинності. Тому на сьогодні є доцільність використання нових форм роботи з взаємодії з негласними працівниками, насамперед, за рахунок удосконалення чинного законодавства в частині ефективності використання підрозділами кримінальної поліції негласного співробітництва.

Список використаної літератури:

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22.
2. Албул С.В. Питання уніфікації норм кримінально-процесуального та оперативно-розшукового законодавства щодо впровадження негласних

працівників в організовану групу чи злочинну організацію. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/203/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F.pdf>

3. Грібов , М. і Козаченко , О. 2019. Міжнародний досвід правового регулювання негласного співробітництва. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 112, 3 (Груд 2019), 83-97. DOI:<https://doi.org/10.33270/01191123.83>.

Тімшин Р.С.

здобувач вищої освіти 4-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кисельов А.О.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності ФПФПКП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИНЦИПІВ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Залучення осіб до конфіденційного співробітництва з оперативним підрозділом може здійснюватися лише з метою оперативно-розшукової діяльності, а саме для пошуку та фіксації фактичних даних про злочинну діяльність окремих осіб і груп, припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, отримання значущої інформації в інтересах громадської безпеки, суспільства і держави. За визначенням законодавця, залучення цих осіб до взаємодії з оперативним підрозділом є індивідуальним і може носити тривалий або одноразовий характер для виконання окремих визначених завдань ОРД.

Принципи оперативно-розшукової діяльності формуються в результаті розшукової практики і формулюються в оперативно-розшуковій теорії, знаходять відображення, як правило, в нормах оперативно-розшукового законодавства. Поділяємо думку про те, що принципи оперативно-розшукової діяльності визначають її державно-правовий характер, юридичну природу та легітимність як самостійного виду правоохоронної діяльності [1]. Вони сприяють дотриманню прав і свобод особи в оперативно-розшуковій діяльності, створюють умови для формування концепції всієї її системи, забезпечуючи вдосконалення різних напрямків такої роботи.

Зазначене корелюється з нормами Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», у якому, у пункті 14 статті 8 оперативним підрозділам, для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, надається право використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями статті